

DIRVA

Nr. 84

Liepa-July 24, 1961

Cleveland, Ohio

SUNKIOS KAUTYNĖS DĖL BIZERTOS MIESTO

IT Saugumo Taryba skatina ginklų paliaubas

Prancūzų kariuomenė, remiama aviacijos ir laivyno, po sunkių kautynių užėmė svarbiuosius Bizertos miestą punktus, bet Tunisas skelbia, kad kautynės tebesitęsia. Tuniso vyriausybė taip pat paskelbė, kad užėmusi prancūzų naftos įrengimus Schiroje.

Kautynės taip pat vyks-

tančios ir Saharoje, į pietus nuo Tuniso, kur tunisiečiai atkirtę Edjele naftos šaltinius.

Alžiro nacionalistų provizorinė vyriausybė, kurios būstinė yra Tunise, paskelbė, kad ji Alžiro ir Tuniso pasieniuose turinti apie 15,000 gerai ginkluotų kovotojų, kurie esą paruošti mesti pagalbą Tunisui.

Tuniso prez. Bourguiba pareiškė, kad jis atmėtęs prancūzų ultimatumą evakuoti Bizertą. Prancūzai sako, kad jie tokio ultimatumo nesą davę. Tuniso prezidentas paskelbė atsisaukimą, raginantį savo tautiečius "mobilizuotis karui", ir savo armijai įsakė "kovoti iki mirties". Jis taip pat paskelbė, kad ruošiantis atitraukti savo karinius vienetų iš tarptautinės Jungtinių Tautų brigados.

Kautynės dėl Bizertos buvo labai sunkios, kovojant dėl kiekvieno colio, ir nuostoliai dideli. Viename pranešime sakoma, kad tunisiečiai nusivežę šešiasdešimt sunkvežimių sužeistųjų. Prancūzų nuostoliuose minima 30 žuvusių.

Tuniso radijas kaltina prancūzus, kad jie iš žemai skraidančių lėktuvų kulko-svaizdžiais "šlavę" civilius gyventojus. Oficialiame vyriausybės pareiškime prancūzai net kaltinami "genocidu".

Sunkiomis kautynėmis vykstant, Tunisas apskundė Prancūziją Jungt. Tautų Saugumo Tarybai. Abiems pusėms išdėsčius savo pozicijas, kitų valstybių atstovai rėmė Prancūzijos reikalavimą pertraukti kautynes ir įgyvendinti ginklų paliaubas. Tuniso atstovas į tai atsakė, kad tas reikalavimas nebūsiąs priimtinas, kol prancūzai ne-

atitrauks savo kariuomenės. Jį rėmė sovietai, reikalaujami skubaus prancūzų pasitraukimo iš Tuniso.

JAV delegacija pradėjo ruošti rezoliucijos projektą, kuriame siūloma, kad abi kariaujančios pusės grįžtų į ankstesnes pozicijas ir po to pradėtų derybas dėl Bizertos bazės ateities.

JAV FINANSUOS KUBIEČIŲ IŠGABENIMĄ

JAV vyriausybė paskelbė, kad ji finansuos 20,000 kubiečių, norinčių atvykti į Jungtines Valstybes, išgabenimo planą. Valstybės departamento pranešimu, komercinė aviacijos linija Pan American Airways galės per dieną paimti po 1,000 kubiečių, o JAV už tai sumokės apie 350,000 dolerių, nes tie kubiečiai negali išvykti tik dėlto, kad neturi užsieninės valiutos.

Kita dalis kubiečių išvyksta daugiausiai per ispanų teritoriją. Madridas skelbia, kad į ten per mėnesį atvyksta maždaug po 500 bėglių iš Castro "svajonių salos".

• Pentagonas, kurio žinion prez. Kennedy pervedė civilinę priešlėktuvinę gynybą, planuoja pareikalauti kongresą 300 mil. dolerių priešlėktuvinių slėptuvių statybai. JAV laivynas paskelbė, kad yra užsąkęs pastatyti dar 10 povandeninių Polaris tipo laivų.

• JAV gynybos sekretorius McNamara, jo pavaduotojas Nitze, generalinio štabo viršininkas gen. Lemnitzer su patarėjų štabu išskrido į Europą pasitarimams su NATO karinių pajėgų viršininku gen. Norstadt ir britų gynybos ministru Watkinsonu.

Konkursinė nuotrauka Nr. 2

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 2. Vida Bubelytė, 8 m. amž. iš Toronto. S. Dabkaus nuotrauka.

Los Angeles lietuvių kolonijoje naujai susiorganizavęs kvartetas "Daina" su pianiste R. Apeikyte ir vadovu muz. Petru Armonu. Nuotraukoje iš kairės: V. Mačys, P. Dargis, R. Apeikyte, P. Armonas, J. Petronis ir M. Tarašiūnas.

L. Kančausko nuotrauk

IR ANTRASIS AMERIKIEČIŲ SKRIDIMAS PER ERDVĘ BUVO SĖKMINGAS

Liepos 21 d. JAV sėkmingai išleido erdvėn antrąjį astronautą ir išgriebė jį iš Atlanto už 305 mylių. Jis buvo pakilęs iki 118 mylių aukščio.

Aviacijos kapitonas Virgil I. Grissom tęsė pokalbį su mokslininkais visą skridimo laiką, kuris tęsėsi 15 minučių. Jis pranešinėjo, kad jaučiasi gerai.

Kapsulei "Laisvės Varpas 7" parašytu nusileidus į Atlantą, astronautas buvo paimtas malūnsparnio ir nugabentas į lėktuvnešį "Randolph". Tuo tarpu erdvės kapsulė dingio vandenyn-

ne.

Jo skridimas praktiškai reiškė pirmojo astronauto Alan Shepardo operacijos pakartojimą. Erdvėn buvo iškeltas 83 pėdų ilgio Redstone raketa. Praėjus minūtei nuo paklomo, jis pranešė, kad G jėga (gravitacija) jau siekianti pusantro karto, lyginant su jo paties svoriu. Aparatūra veikianti tvarkingai. Paskui kapsulė atsiskyrė nuo raketos, ir Grissom pateko besvorės būklės.

Grissom kurį laiką vairavo erdvės kapsulę, pavyrdamas ją

atgal ir pirmyn. Besvorės būklės pusiaukelėje, kapsulės priekiu pasvirus reikiamon kryptin, jis iššovė tris retro-raketas. Tas manevras nebuvo reikalingas šiam skridimui, bet bus būtinas didesnio masto erdvės misijoms.

Mokslininkai sako, kad nevisą skridimo laiką galėję aiškiai girdėti astronauto pranešimus. Grissom taip pat pranešė, kad regimumas skridimo metu buvęs ribotas. Jis negalėjęs, kaip anksčiau Shepard, matyti Amerikos pakrančių.

Grįžus į atmosferą, 50,000 pėdų aukštyje G jėga padidėjusi iki 10, bet jis jaučėsi gerai. Pagalbiniai parašyti išsikleidė 40,000 pėdų aukštyje, sulėtindami kritimą, o didysis -- 20,000 pėdų aukštyje.

Kapsulei nusileidus vandenin, astronautas pranešė, kad jis pasiliks kapsulėje, kol sutikrinsias aparatūros duomenis. Bet vėliau malūnsparnis keliamą kapsulę numetė vandenin, astronautas iš jos buvo išvestas laukan, o kapsulė ar nuskendo, ar buvo bangų nunešta tolyn.

Prez. Kennedy pasveikino telefonu astronautą, vos tik jam pasiekus lėktuvnešio dešį. Prezidentas stebėjęs skridimą per televiziją.

Antrojo astronauto sub-orbitinis skridimas įvykdytas po dviejų ankstesnių atidėjimų dėl nepalankaus oro. Ir tą patį rytą vadinamas "skaičiavimas" buvo du kartą pertrauktas, bet pagaliau oro sąlygos pagerėjo tiek, kad astronautą buvo galima išleisti erdvėn. Priešingu atveju būtų tekę laukti dar eilę dienų, kol pasibaigs į Amerikos žemyną artėjęs pirmasis šio sezono uraganas "Anna".

SKURDAS DIDĖJA KUBOJE

Nepasitenkinimai dėl maisto stokos, transporto pakrikimo ir menko šiemetinio derliaus kankina planingą Fidelio Castro ūkį -- tokius apibendrintus išpūdžius iš Kubos skelbia iš ten šiomis dienomis išvykęs UPI korespondentas Reeve Waring, kuris išgyveno Kuboje per 10 metų ir, prieš išvykdamas, dar kartą pasidairė po "svajonių" salą.

Santiago mieste jis matęs riaušes gyventojų, kurie, jau savaitėmis negaudami mėsos, reiškė protestą dėl sovietų laivų kraunamų 200 telyčių ir 400 kiaulių. Tušti puodai ir keptuvės kabojo balkonuose ir prie langų, šeimininkams tyliai protestuojant dėl tuščių lentynų krautuvėse.

Castro planuotojai neįskaičiavo blogų orų įtakos derliui. Keliaujant iš Havanos į Santiarimą, matomi ištisi svogūnų, pomidorų ir pupelių laukai, sunaikinti lietu, kurie ten slautė šią vasarą.

Kukurūzų taip pat nesitikima didelio derliaus dėl blogos im-

portuotos sėklos.

Castro "technikai" dėl visų nesėkmių kaltina "jankius", kurie, esą, nori pakludyti kubiečius badu ir sugriauti revoliuciją.

Keliavimas traukiniu ar tarpmiestiniu autobusu yra rizikingas šiomis dienomis. Sabotažo veiksmai kartojasi be paliovos.

Tūkstančiai iš Čekoslovakijos atsiųstų sunkvežimių -- mainais už Kubos cukrų ir tabaką -- tebestovi Havanos krantinėje. Tarptautiniame aerodrome tebestovi dėžės traktoriai, laukdami specialistų rankų, kuriom juos sumontuoti.

Artėjant liepos 26, kubiečiai laukia, kad Castro oficialiai deklaruos "Kubos liaudies socialistinę respubliką", paskelbdamas sovietinio tipo konstituciją. Tuo jis paminės 8 metų sukaktį nuo savo pradėtos "revoliucijos". Naktimis iš Havanos į Pinar del Rio provinciją jau dvi savaites slapta gabenama kariuomenė. Castro bijo, kad liepos 26 proga gali ten įvykti sukilimai arba nauja invazija.

• Šveicarijos pasienyje atnaujintos derybos tarp Prancūzijos ir Alžiro nacionalistų, pradžioje teikusios kai kurių vilčių susitarti, pradėda įstrigti akligatvin dėl kautynių Tunise.

• Sovietų valdžios organas "Izvestija" paskelbė, kad sovietai turį didesnius ir greitesnius povandeninius laivus, su raketų iššovimo tramplynais, negu Jungtinės Amerikos Valstybės. Sovietų užuominoje nebuvo minėta, ar jų povandeniniai laivai gali iššauti raketas, būdami pasienėre, kaip amerikiniai Polaris.

• JAV ambasadorius prie tautinės Kinijos, Everett F. Drumright, po pasitarimų su prez. Kennedžiu pareiškė, kad JAV sieks Jungtinių Tautų nutarimo neįleisti komunistinę Kiniją į tarptautinę organizaciją. Jis atmėtė kai kurių JAV vyriausybės sluoksnių įtikinėjimus, kad komunistinės Kinijos įsileidimas esąs būtinas ir neišvengiamas, bet nurodė, kad galutinį žodį dėl Kinijos politikos tarsias pats prezidentas. Iš jo komentaro aiškėjo, kad JAV vyriausybė dar neturinti aiškos pozicijos tuo klausimu.

• Turkijoje parlamento rinkimai įvyks spalio 15, ir dabar kraštą valdąs karinis režimas pasitrauks spalio 29, susirinkus išrinktam parlamentui, kuris sudarys naują vyriausybę.

MALTOS VILKSTINĖ (16)

LENKTYNĖS SU PRIEŠO GREITLAIVIAIS

Siauriausioji Tuniso kanalo vieta, į kurią dabar artėjo Maltos vilkstinė, buvo tiesiog idealus punktas italų povandeniniams ir greitlaiviams užpulti ir taip jau nukentėjusią vilkstinę.

"Ohio" denyje jau buvo atgauta šiek tiek pasitikėjimo savimi, mašinos dirbo, žmonių nuostoliai buvo nereikšmingi. Kapitonas Mason galvojo, kad geriausia būtų pasukti krantą ir ten sustoti, kad būtų galima tiksliau patikrinti nuostolius. Veik nesant įmanoma prisijungti prie vilkstinės, geriau būtų laikytis prancūzų teritoriniuose vandenyse ir pagaliau bandyti savomis jėgomis veržtis į Maltą.

Bet didžioji problema buvo kaip laivą tamsoje manevruoti be kompasų. Dešinėje pusėje buvo Afrikos krantas, kairėje driekėsi minų laukai. Buvo bandoma orientuotis pagal žvaigždes, kaip prieš šimtmečius darė fenikiečiai jūreiviai.

Kapitonas Mason įsakė didinti motorų greitį, ir "Ohio" pajudėjo. Provizoriškai improvizuota vairavimo sistema, žinoma, didino sunkumus. Įsakymų perdavinėjimas telefonu nebuvo greitas, nes laivo kryptis buvo kontroliuojama, taip sakant iš dviejų izoliuotų salų, sujungtų vieninteliu telefono laidu.

Reikėjo abejoti, ar "Ohio" su tokiais navigacijos metodais įveiks nakties pavojus, o kitą dieną, likęs vienu vienas, netaps viliojančiu taikiniu prieš lėktuvams.

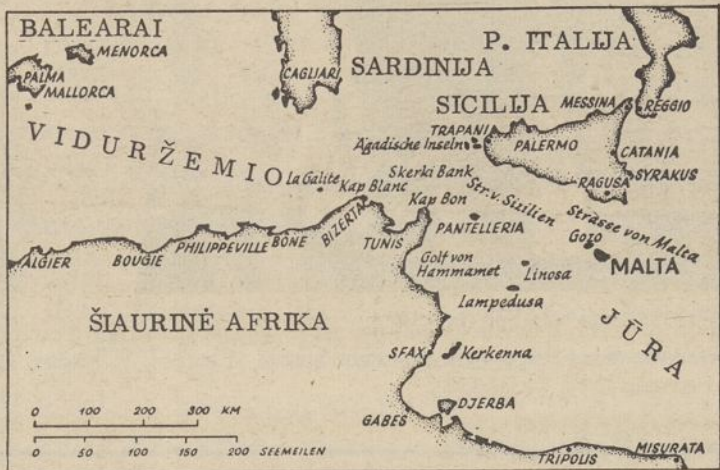
Bet pagalba artėjo. Praėjus maždaug pusantros valandos, kai buvo pajudėta, šone pasirodė aštrus "Hunt" klasės naikintojo profilis, ir kažkas angliškai susuko:

--Jūs turite laikytis 120 laipsnių kurso, jei norite pasivyti vilkstinę; o gal jus paimti vilkti?

Kapitonas Masonas padėjo: --Mūsų mašinos veikia, bet neturime nė vieno kampaso. Ar galite mus palydėti iki vilkstinės?

patvirtindama spėjimą: greitlaiviai kairėje. Visų britų karo laivų artilerija pradėjo ugnį, ir greitlaiviai dingę.

Penkiomis minutėmis vėliau tas pat įspėjimas radaro ekrane. Prasidėjo lenktynės su greitlaiviais, vejančiais vilkstinę iš

Tai buvo naikintojas "Ledbury", išsiųstas ieškoti nuo kuro nukrypusių laivų. Po kelių minučių jo denyje buvo uždegta lempelė, turėjusi tarnauti orientacijai, ir "Ohio" iš lėto pradėjo kelią link vilkstinės.

Prieš pat vidunaktį vilkstinės palydos smagiškai pasiekė Bono iškyšulį (Kap Bon) ir pasuko į pietus, Tuniso pakrantės kryptimi. Tuo metu kreiserio "Ashanti" radaras užregistravo eilę taškių.

--Atrodo, kaip greitlaiviai, -- pasakė radiistas, ir tuo pat metu sužūžė užvedami atsarginiai motorai.

Nuo "Kenijos" pakilo raketa,

abiejų pusių. Nedideli laivai priselindavo, paleisdavo savo torpedas ir atsitraukdavo už miglos uždangos.

Pusę antros ryto mūšis, kaip atrodė, buvo pasiekęs kulminacinį punktą. Reguliariai grįžtas Kelibijos švyturio spindulys nutviekdavo laivus. Italų antrosios flotilijos greitlaiviai išdrįso priartėti iki 30 metrų prie "Manchesterio", prieš paleisdami torpedas. Per antrą puolimą jie pataikė. Abi mašinos patalpos buvo užlietos, šviesos užgeso, elektros srovė buvo nukirsta, "Manchesteris" turėjo kapituliuoti -- tokia beviltiška būklė viešpatavo jame. Iglai įsakytą pasiūlyti išsiskirti iš laivo. Priartėjęs naikintojas "Pathfinder" paėmė 158 sveikus ir 5 sužeistų vyrus.

Bet italų greitlaiviai tuo nepasitenkino. Jie jau buvo suradę likusią vilkstinės dalį, kurią nedideliu atstumu sekė karo laivai. Penkioliką kartų puolė italų greitlaiviai, nepadarydami jokio nuostolio.

Bet admirolas Burroughs tebeturėjo tik du kreiserius -- "Charlybdis" bei "Keniją" -- ir septynis naikintojus; tai buvo visa, ką jis galėjo pastatyti prieš italų flotilę.

Saulėi tekant, visi laukė dūmų vėliavų šiauriniame horizonte, išryškinančių laukiančius italų karo laivus. Admirolas Burroughs, papilkėjusiu nuo nemigo veidu, laukė sunkiausios savo gyvenimo valandos. Kaip mūšis be pasibaigtų, jo misija atrodė esanti pasmerkta žlugimui. Jo turimiems karo laivams pradėjus savijudįšką puolimą, kuris turėjo baigtis pralaimėjimu, italai turės visas galimybes likusią vilkstinės dalį -- prekinius laivus -- sunaikinti pagal savo užgaidas. Malta mirs badu, ilgai laukti degalų papildymai nepasieks salos, dar viena britų imperijos tvirtovė atsidurs ašies rankose.

(Bus daugiau)

DĖMESIO!

Nepamiršk nusipirkti knygą ALMA MATER!

KENIJOS NEPRIKLAUSOMYBEI ARTĖJANT

Kenija, britų kolonija Rytų Afrikoje nuo šio šimtmečio pradžios, numatyta paskelbti nepriklausoma 1962 metais. Britanija ruošiasi pasitraukti iš ten, kaip jau pasitraukė iš Ganos, Nigerijos, Sierros Leone.

Planuojamas britų pasitraukimas jau dabar kelia sunkias problemas. Baltieji ūkininkai ieško kelių parduoti savo ūkius ir išbėgti iš Kenijos; baltieji prekybininkai uždarinėja savo krautuves. Kapitalas bėga iš Kenijos maždaug 2,8 mil. dol. per mėnesį mastu. Baltieji gyventojai bijosi dėl savo gyvybių, ir ta baimė jau dabar pradeda griauti krašto ūkį.

Baltųjų baimė suprantama. Plati Kenijos dalis 1952-1956 metais pergyveno siaubingą mau-mau gaujų terorą. Dabar vis gau-

sėja įrodymai, kad mau-maugaujos, nors jų lyderis Jomo Kenyatta tebelaikomas "apsaugoje", pradeda gyvinti savo akciją. ABERDARO kalnų miškuose vėl vykdomos šurprios priesaikos prieš baltuosius. Užpuolinėsimai dažnėja. Neseniai buvo labai brutaliai nužudyta vieno baltųjų ūkininko žmona Nakuru miesto pakraštyje, kur gyvena apie 2,400 baltųjų.

Išvažiavus užmiestini, jau gana dažnai pastebima, kaip čia buvusių pakelėse palydi pravažiuojantį baltąjį iškeltais kumščiais, šaukdami "uhuru". Tai afrikietiškas žodis, reikšias nepriklausomybę. Kenijos gyventojai tai supranta, kaip juodųjų vyriausybę, kuri turinti iš britų perimti 6,5 milijono negrų ir 66,000 baltųjų. Baltieji, duodą kraštui 90% gerovės, turėsią gyventi juodųjų valdžioje.

Kraštas vis dar tebėra primityvus ir tamsus. Liūtai neretai maišosi Nairobio priemiesčiuose -- Kenijos modernioje sostinėje. Lygumos pilnos kitų plėšriųjų žvėrių.

Kraują tebegeirą masųjų genties kariai gano savo skurdžias kaimynas kalvose, kaip prieš tūkstančius metų. Kikujai -- dominuojanti Kenijos gentis, iš kurios gausiausiai papildomos mau-mau teroristų gaujos, tebepraktikuoja senovinius papročius, po gimimo pasmaugdami dygnukus (nes tai reikią nelaimę) ir pardavinėdami nuotakas už ožkas.

Kenija turi 52 skirtingas gentis. Jos gyvena molio trobelėse, kalba skirtingomis kalbomis, dažnai kariauja savo tarpe. Iš 6,5 milijono juodųjų Kenijos gyventojų tik apie 2,000 yra pasiekę tokį mokslą, kuris galimas suliginti su amerikine pradžios mokykla. Ligšiol jie turi išauginę tik 23 gydytojus, 7 teisininkus ir vieną ekonomistą.

Ligi praeito gruodžio žemė Baltosiose Aukštumose galėjo būti parduodama, perkama ir naudojama tik baltųjų ūkininkų. Dabar, įsisukus permainų vėjams, ją leidžiama pirkti ir juodiesiems -- jeigu jie turi kuo

apmokėti. Nedaug yra perkančių. Jie laukia uhuru.

Baltieji būkštauja, kad, atėjus nepriklausomybei, čia gali pasikartoti Kongo istorija: juodieji pradės plėsti, žudyti, atiminėti žemę, darbus.

Bet baltiesiems pasitraukti, parduoti turtą yra sunku. Daug jų atsikėlė į šias vietas prieš keliasdešimt metų, būdami jaunimi, praskynę džungles, pasistatė namus, susikūrė produktų ūkius. Dabar amžius jau nebeleistų pradėti iš naujo kurti. Be to, kas galės mokėti kainą, kurios nuosavybė verta?

Daugelis Kenijos baltųjų gyventojų nirsta prieš Britaniją ir Jungtines Valstybes. Jie jaučia, kad Amerika per daug spaudė, skubindama dar nepasiruošusių savi valdai kraštų nepriklausomybės. Jie kaltina britus, kad tie pasidavė tam spaudimui.

Jū tarpe tikima, kad po nepriklausomybės paskelbimo kraštą perims gausiausia skaičiumi kikių gentis, pavojingiausia iš visų juodųjų. Ir vyriausybės priekyje stovės Jomo Kenijata, o tai reikią, lyg kraštą valdytų "Murder Inc."

Kenijata tuo tarpu yra britų kalėjime, bet netrukus bus paleistas. Jis yra studijavęs Maskvoje ir Londone, savo genties laikomas beveik dievu.

Dabar oficiali britų politika yra laikyti mau-mau teroristų armijos ir policijos kontrole. Bet keli šimtai jų yra laisvi miškuose, jų tarpe garsus teroristų vadas, save vadinąs generolu Kairo. Ir žinoma, kad apie 1,000 juodųjų neseniai priėmė nelagalias priesaikas Kenijos kalno miškuose.

Nė vienas Kenijos juodųjų lyderių nekalba, kas atsitiks baltųjų nuosavybėms po nepriklausomybės paskelbimo. Žinoma tik kad neapykanta jiems yra didelė. Ir tenka abejoti, ar juodųjų vadai supranta, ką reikią krašto ūkui baltųjų apiplėšimas ir išvairymas. Jie tuo tarpu tegalvoja tik apie uhuru. O baltieji dairosi, kur bėgti, ir kas vakarą gula, pasidėdami po pagalve užtaisytą šautuvą.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia gėrimus pirksite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŲ:

1 ASBACH URALT	 5th	\$4.95
2 MARTEL 3 star Cognac	 5th	\$5.39
5 ZOBROWKA, 100 proof	 5th	\$4.75
3 GOLD LEAF 3 star Cognac	5th	\$4.95
4 Chateau Gib. 3 star Cognac	.. 5th	\$4.95
6 White Horse scotch whisky	.. 5th	\$4.98
7 SKAIDRIOJI 80°	 5th	\$2.95
8 LEMON ICE Likeris	 5th	\$3.69
9 BORDEAUX Vynai	 5th	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

dovanos ★
★ **taupytojams** ★

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.

5 1/4% mokame už ilgalaikes taupmenas!

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vadovas

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL. / BI 2-1397, TO 3-8131

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikią važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

MANO DRAUGAS MIKALOJUS K. ČIURLIONIS

Ištrauka iš A. Žmuidzinavičiaus "Paletė ir gyvenimas"

Mikolajaus Konstantino Čiurlionio gimtinė -- Dainavos kraštas, ta pilna nepaprasto gamtos grožio, dainų ir poezijos Dzukijos dalis, kur gimė ir iš kur sėmė savo kūrybines jėgas daugelis mūsų meno kūrėjų.

Čiurlioniai buvo gan pasiturinti karališkų valstiečių šeima, nuo senų laikų gyvenanti Liškiaivos valsčiaus Guobinių kaime. Dailininko tėvas mokėsi Liškiaivos vienuolyno mokykloje, kur už nuolatinį lietuvių kalbos vartojimą jam dažnai tekdavo nešioti ant kaklo gėdos lentą, vadintą metelingu. Jis be galo mėgo muziką ir, mokyklą baigęs, pas vietos vargonininką pramoko vargoninkauti. Tai buvo labai linksmas ir tikrai artistiškos sielos žmogus.

Mikolajaus Konstantino motina Adelė Radmanaitė kilusi iš Seirijų miestelio. Ji buvo iš prigimties aukštos dvasinės kultūros ir didžiai kilnaus būdo moteriškė.

Čiurlionio tėvas vedęs apsigyveno Varėnoje, kur gavo vargonininko vietą. Ten ir gimė būsimasis dailininkas. Čiurlioniai užaugino devynetą vaikų, būtent keturias dukteris ir penkis sūnus.

Mikalojus Konstantinas buvo vyriausias Čiurlionių sūnus. Gimė jis 1875 metais rugsėjo 23 d. Po dvejų metų tėvai persikėlė į Druskininkus, kur beveik visą savo amžių ir išgyveno. Čia, Druskininkuose, mūsų genialus dailininkas rinko savo pirmuosius įspūdžius, klausydamas Nemuno murmėjimo ir miškų ošimo. Žiūrėdamas į panemunio kalnus ir pakrantėse išsišakojusias derves. Ten keldavo jį pieinių rageliai ir jausmingos dūklų dainos, migdė jį lakštingalų čiulbėjimas ir ilgų varkų pasakos. O to krašto didingi piliakalniai ir pilių griuvėsiai, senos tradicijos, susijusios su Lietuvos sostine Vilniumi, kurį dūklai ypač gerbia ir į kurį vasarą seniau daug kas klupstį keliaudavo, išugdė dailininko jautrioje sieloje ypatingą tėvynės meilę.

Tas jausmas ypač sustiprėjo, pavažinėjęs po svetimus kraštus ir geriau pažinęs pačią Lietuvą. Tokioje sąlygoje augant, kilo jaunojo Čiurlionio sieloje palinkimas į meną ir ypač į muziką. Jį plėtojo ir gilio kunigaikščio Mykolo Oginskio muzikos mokykla Plungėje, kur Čiurlionis išbuvo ketverius su viršum metų. Po to, kunigaikščio remiamas, 1893 m. išvažiavo Varšuvos konservatorijon mokytis toliau.

Varšuvoje jaunam menininkui atsidarė nauji horizontai. Bemuzikos mokslo, jis ėmėsi atkakliai ir sistemingai bendro lavinimosi. Ryžtingai studijavo gamtos mokslus, istoriją, literatūrą; su didele meile gilinosi į astronomiją, matematiką, filosofiją. Taip atsidėjęs, jis dirbo šešerius metus ir, baigęs konservatoriją, dar tęsė savo muzikos studijas Leipcege. Leipcege studijuojant, mirė teikiantis jam pašalpą Oginskis, ir M. Čiurlionis tik su dideliu vargu baigė savo mokslus.

Grįžęs į Varšuvą, vėl prasidėjo įtemptas darbas meno ir mokslo srityje. Jis rimtai susidomėjo plastikos menu ir įstojo į Kauziko vedamus piešimo kursus, o kuriam laikui praslinkus -- į naujai atidarytą K. Stabrausko Dailės mokyklą. Čia jis greit nustebino mokytojus ir draugus savo nepaprastomis kompozicijomis.

Maždaug tuo pat laiku aš jau buvau baigęs J. Zolotariovo Dailės mokyklą, studijavau tapybą, buvau paišybos mokytoju vienoje vietos gimnazijoje. Vakarais lankiau paišybos kursus dailininkams, kuriuos buvo suorganizuavusi žinoma draugija "Towarzystwo zachęty Sztuk Pieknych" (Meninei veiklai skatinti draugija). Tuos kursus buvo pradėjęs lankyti ir M. K. Čiurlionis. Ten mudu ir susipažinome, ten prasidėjo ir mūsų nuširdi bičiulystė, kuri truko iki pat Čiurlionio mirties. Kartu su juo lankėme teatrus ir filharmoniją, kur tekdavo matyti geriausias operas ir išgirsti Paderevskio, Kubeliko ir kitų žymių muzikų

koncertų. Vasaromis, vykdamas atostogų tėviškėn, užvažiuodavau pas Čiurlionius į Druskininkus, kur teko arčiau susipažinti su visa jų linksma ir kūrybinga šeima.

Tuose kursuose buvo dar vienas lietuvis -- Aleksandras Palikaitis, Čiurlionio draugas iš Dailės mokyklos. Gimęs jis buvo Varšuvoje, miesto pradžios mokytojo šeimoje. Jo motina buvo lenkė. Jaunas dailininkas vasaromis lankydavosi savo tėvo gimtinėje prie Zapyškio, piešė ten etudus, žavėjosi Lietuvos žmonėmis ir jos gamta. Aleksandras Palikaitis turėjo didelę įtaką

M. K. ČIURLIONIS

Čiurlioniui. Jis nepraleisdavo progos neiškėlęs istorinių faktų, rodančių lietuvių tautos garbę, kreipė jo dėmesį į originalių lietuvių liaudies meną, nurodė jį įvairių išnaudotojų lietuvių liaudžiai daromas skriaudas. Jautrios sielos Čiurlionis šitai giliai dėjosi į širdį. Mes tad ir sudarėme netrukus lietuvių dailininkų trejukę ir įsitraukėme į kitų lietuvių kultūrinį gyvenimą. Vinco Palikaitio rūpesčiu buvo įsteigta lietuvių savišalpos draugija, į atskirą draugiją susiorganizavo lietuvių tarnaitės, kurių Varšuvoje buvo nemažas skaičius. Čiurlionis tuojau pradėjo organizuoti lietuvių chorą. Tas choras pirmą kartą pasirodė 1905 metais.

1905 metais Čiurlionis aplankė Kaukazą, kur didžiuliai kalnai ir nepaprasta gamta padarė jam gilių įspūdį ir atsiliepė daugeliui vėlesnių jo paveiklų.

Čiurlionis be galo mėgo Lietuvos gamtą ir žmones. Jis kiekvieną vasarą grįždavo į Druskininkus, iš ten darydavo ekskursijas Nemunu, aplankydavo kai kuriuos kaimus, Vilnių.

Vasarą 1906 metais iškilus sumanymui surengti Vilniuje pirmąją lietuvių dailės parodą, Čiurlionis entuziastiškai į tai atsiliepė ir tuoj atvyko iš Varšuvos padėti tai parodą rengti. Pagaliau Vilniuje ir apsigyveno. Nuo to laiko ligi pat mirties nebuvo nė vienos lietuvių dailės parodos, kurioje Čiurlionis nebūtų dalyvavęs. Lietuvių dailės draugijos, kurios vardu tos parodos buvo rengiamos, jis buvo vienas iš steigėjų ir uolus darbininkas. Jo suorganizuotas 1907 metais Vilniuje "Rūtos" choras ilgai paliks lietuvių atminime.

Vilniuje Čiurlionis pasireiškė ne tik lietuvių dailės parodose. Čia galingiausiai suskambėjo jo harmonizuotos lietuvių dainos ir jo paties muzikos kūrinių, čia jis ryškiausiai kėlė nacionalinio savitumo reikalą lietuvių dailėje ir muzikoje.

1908 m. vasarą M. K. Čiurlionis aplankė Palangą ir kitas Žemaitijos vietas, kur arčiau susipažino su žemaičių gamta ir kryžiais, kuriais susižavėjo ir uoliai juos piešė. Tais metais jis nupiešė keletą savo žymesnių paveiklų ir pradėjo rašyti operą "Jūratė", kuri, deja, ir liko nepabaigta.

1901 metais sausio 1 d. vedė Sofiją Kymantaitę, žinomą rašytoją ir pedagogę, ir išvyko į Peterburgą. Tais metais jis nupiešė didžiausią savo paveikslą "Rex" ir, rusų žymių dailininkų ir kritikų labai aukštai vertinamas, dalyvavo su savo kūriniams įvairiose parodose Peterburge, Maskvoje, o taip pat ir Paryžiuje.

Materialinė jo padėtis buvo ne-

apsakomai sunki, nes tais laikais, be brolių ir seserų, teko jam šelpti dar ir savo tėvus. Mat, jo tėvas, kuris iki tol vargonininkavo Druskininkuose, lenkuojančio klebono kaip tik tuomet už savo ir sūnaus lietuviškumą buvo atleistas iš vietos. Taip reikalams susidėjus, dailininkas dirbo kliauras dienas ir naktis.

Rudenį 1909 metais jo sveikata pradėjo irti. Sekančių metų pradžioje M. K. Čiurlionis buvo išvežtas į Pustelnikų sanatoriją (netoli Varšuvos), kur ir mirė 1911 m. balandžio mėn. 10 d. Palaidotas Rasų kapuose Vilniuje.

Taip gyveno ir užgeso nuostabus Lietuvos žemės sūnus.

Čiurlioniui mirus, lietuvių dailės draugija susirūpino jo palikimu. Buvo atidaryta pomirtinė paroda ir įsteigta M. K. Čiurlionio kuopa, kurios uždavinys buvo sudaryti fondą jo kūriniams išpirkti ir įsteigti jo paveiklų galeriją.

1912 metais, surinkus daugiau Čiurlionio paveiklų, atidaryta Vilniuje tartum provizorinė jo galerija, kurioje buvo eksponuota apie 300 kūrinių. Šita ekspozicija užtruko iki Pirmojo pasaulinio karo: karui prasidėjus, visi Čiurlionio paveikslai, kad dėl karo veiksmų nežūtų buvo išgabenti į Maskvą. Ten jie buvo rodomi atskirose ekspozicijose, o karui pasibaigus, grąžinti Lietuvon.

Reikia sutikti su liūdnu fatu, kad iš pradžių ne visi lietuviai suprato ir įvertino Čiurlionio genijų. Dažnai abstrakčiais ir muzikos kūrinių vardais pavadinti, keistai sukomponuoti jo paveikslai daug kam, gerai neišsilginus į jų prasmę, atrodė nesuprantami, fantastiški. Sajaletis Čiurlionio garbintojų Lietuvoje negalėjo ar nemokėjo savo teigiamais, bet nedraisiams jo kūrinių įvertinimais įtikinti negausią anais laikais lietuvių inteligentiją, o tuo labiau plačiąją visuomenę.

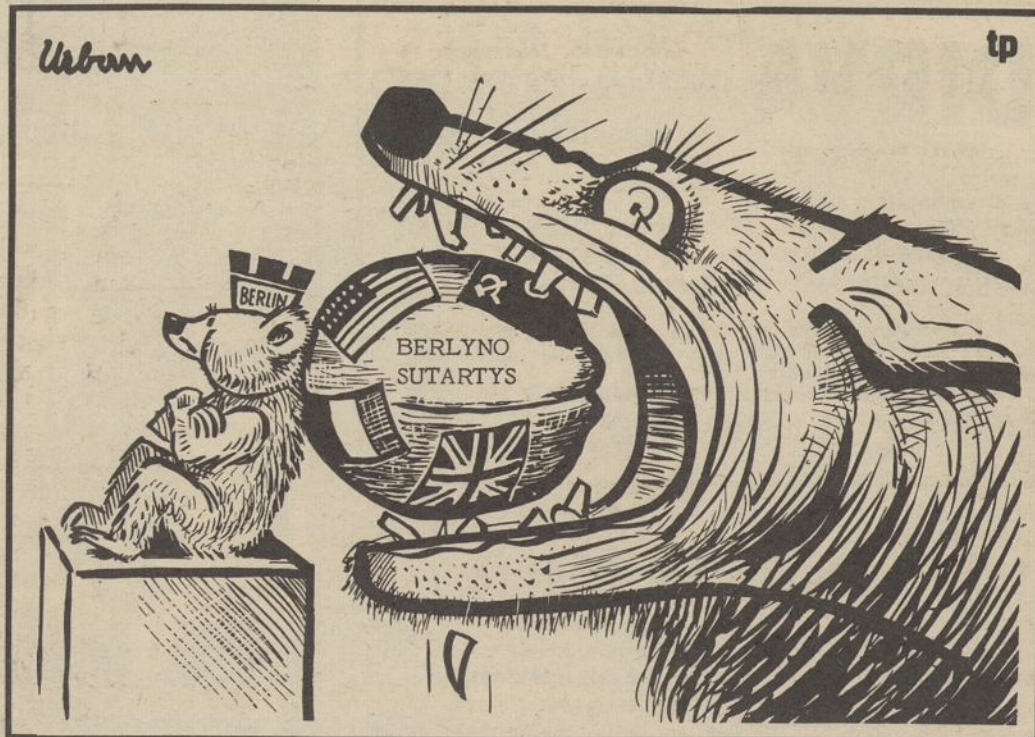
Pirmieji Čiurlionį aukštai įvertino rusai ir lenkai. Jie pradėjo rašyti apie jį entuziastiškus darbus. "Mir iskusstva" ir N. Butkovskos leidyklos išleido knygas -- studijas apie Čiurlionį, kuriose buvo išspausdinti žymių kritikų straipsniai, apibūdinantieji jį kaip genialų naujos meno krypties kūrėją: jo paveikluose skambanti gamtos muzikos harmonija, ir savo dvasia įjėsa labai lietuviški. Paskui "praregėjo" ir kai kurie savi užsispyrėliai.

Lietuvių svajonė, kad būtų įsteigta M. K. Čiurlionio vardo dailės galerija, įsikūniję tik vėliau. Buvo surinkti jo paveikslai ir atidaryta Kaune jo nuolatinė paroda. Vėliau buvo pastatyti rūmai, kurių dalis gavo vardą -- Valstybinis M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejus.

--Ar žinai, -- kalbėjo kartą man Čiurlionis, -- tas mūsų bernuželis Karnavičius, kaip cinkam dūklui, neprašiojo dainos "Bėkit, baraliai" ir paeimė ją vyriausiu motyvu savo "Lietuviškajai rapsodijai". O vis tik jis tos dainos nesuprato. Tai rugiapiūtės, triumfo daina, piovėjų pabaigtųjų eisenos maršas. Nors nuvargę, eina į namo laimingi, darbą pabaigę. Taip aš jau suprantu, ir kitaip negali būti. Tu paklausk...

Ir Čiurlionis pradėjo iškilmingai skambinti "Bėkit, baraliai". Be gaidų, be pasiruošimo. Skambino gana ilgai: čia stipriai ir iškilmingai, jog, rodos, didžiulė armija, laimėjusi mūšį, nuo pat saulėtekio iki saulėlydžio triumfaliais žingsniais žengdama, galingai traukia pergales dainą; čia tylūs nuovargio ir ilgesnio gaidos, čia vėl naujos vilties ir pasiryžimo melodijos. Ir vis kaip svajonė pynėsi tas žavus motyvas -- "Bėkit, baraliai, galan valako". Kai Čiurlionis skambindavo, baigdavosi šio pasaulio gyvenimas: pats menininkas persikeldavo ir pernešdavo savo klausytojus į kitus gražesnius svajonių ir mirazų pasaulius.

Sumanė kartą Čiurlionis su savo broliais Stasiu ir Jonu plaukti mažą valtelę iš Druskininkų Nemunu žemyn į Kauną.

Kietas riešutas...

'MINKŠTOS' IR 'KIETOS' POLITIKOS ŠALININKAI

Politis komentatorius Joseph Alsop rašo, kad netrukus reikią laukti didesnių permainų prezidento Kennedžio administracijoje: kai kurie anksčiau pasirinktieji politikai turėsį pasitraukti.

Esą, Chruščiovo gilinama Berlyno krizė, Laos ir Kubos pralaimėjimai, Kennedžio administracijoje iššaukė rūgimą, skaldymąsi į "minkštos" ir "kietos" politikos šalininkus.

Kietos, ryžtingos politikos grupė vadovauja McGeorge Bundy, minkštos, nuolaidavimo politikos reikalauja Chester Bowles ir Adlai Stevenson. Juos remia ir senato daugumos -- demokratų lyderis Mansfield, prieš kurį laiką paskelbęs Berlyno "neutrallizavimo" planą. Prieš tą planą, kaip atsimename, sukilo respublikonai, ir sen. Javits įnešė rezoliuciją, pasmerkiančią tą projektą.

Užkulisuose kalbama, kad minkštosios grupės vadai spaudžiami pasitraukti, nes jų patarimai labai pakenkė Amerikos politikai, o ateityje net gali iššaukti katastrofą. Jau esąs tik laiko klausimas, kada prezidentas paprašys juos pasitraukti, nors tuo tarpu prezidentas vengias pataikauti "viešajai kritikai".

Kai kurie administracijos veiksmai jau parodė aiškesnę politinę liniją prieš sovietus. Iš

to galima daryti prielaidą, kad laimės kietosios politikos šalininkai. Bet spaudos dalis su "N. Y. Times" priešakyje "minkštąją" grupę atkakliai gina, nors kiti laikraščiai primindinėja prezidentui imtis griežtesnės akcijos.

Komentatorius Roscoe Drummond, kurio straipsniai einaper eilę laikraščių, neseniai paskelbė komentarą, pavadintą "Calls for Action, not Warnings". Jame jis pabrėžia netikįs, jog "John F. Kennedy buvo išrinktas JAV prezidentu tam, kad atstovautų laisvojo pasaulio sunaikinimą".

Reikalaujamas veiksmų, karių jėgų mobilizacijos, jis čia pat

primena prezidentui jopriesaikos kalboje pasakytus žodžius:

"Let every nation know, whether it wishes us well or ill, that we shall pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and success of liberty..."

Jis pasigenda tų žodžių vykdymo iš veiksmų mato, kad tai nedaroma. Bet visuomenės opinijos pajudinimas jau pradėtas. Jis turės savo reikšmę ir galime sulaukti, kad "minkštieji" susipras ir pasitrauks patys arba bus paprašyti.

K. ŠILELIS

MOZARTAS IR JO SONATA A-MOLL

Ant seno romėnų miesto "Juvantum" griuvėsių, Alpių papėdyje, išdygo Zalzburgas, kuriame gimė ir augo Mozartas. Toje vietoje, kurioje šiandien pastatytas Mozartui paminklas, romėnų miesto griuvėsiuose buvo rasta mozaikinė lenta su užrašu: "Hic habitat felicitas nihil in-tret mali" (Čia gyvena laimė, blogis negali įžengti) Ar tai nepranašingas užrašas bylojantis apie Mozarto gimimą šiame mieste?

Mozartas įdomi asmenybė. Nors jo gyvenimas buvo sunkus, bet jis jaunėsi laimingas. Visą savo trumpą gyvenimą kovojo su skurdu ir liga. Tik mirtis pertraukė šią kovą pačiame jo 35 metų kūrybiniame žydėjime. Iš kur jis sėmė savo laimę? Pirmoje eilėje iš stipraus ir kieto tikėjimo, laisvo nuo prietarų, iš tikėjimo kurio nepalietė abejonės. Didžiausias jo džiaugsmas ir laimė - kūryba. Jo genijus ir buvo suvertas tik kūrybai.

Nereikia sutapdinti jo galingų kūrybinių polėkių su tingiu Rossini įkvėpimu. Bachas kūrė sunkiai ir atkakliai. Beethovenas kovojo su savo genijum. Kūrybos įkrautyje draugai Beethoveną rasdavo sunkioje depresijoje: jo veidas būdavo pasikeitęs, prakaito lašai tekėdavo per kaktą. Galima buvo pagalvoti, kad ne tik jis kovojo su ištisa armija kontrapunktistų.

Beethovenas kurdavo sunkiai, Kompozicijas braukydavo, tai-

sydavo ir vėl pradėdavo iš naujo. Mozartui šios kančios nežinomos. Viskas Mozartui sekėdavo labai lengvai. Be ypatingų pastangų jis sukūrė ir A-moll sonatą.

Mozarto muzika tai aromatas jo gyvenimo. Jo muzika kai žavinga gėlė, kuri nieku kitu nesirūpina, kad tik gyventų. Jis kuria lakiai ir lengvai. Vieno savo koncerto išvakarėse, kuriame jis turėjo, su smuiku, pagroti naują sonatą, jis sonatą sukuria tarp 11 ir 12 valandos nakties. Paskubomis sukomponuoja smuiko partiją, neturėdamas laiko parašyti fortepiono partijos, o kitą dieną laisvai ją groja koncerte taip kaip mintyse ją buvo sukūręs.

Mozarto siela pilnai išsiliedavo muzikoje. A-moll sonata ypatingas kūrinys. Klausant šios sonatos, jau iš pirmų taktų patiriamas protas ir Mozarto švelnumas. Visa Mozarto asmenybė tai vis atsinaujinantis švelnumas, neperstojamas meilės prasiveržimas, trykštantis iš jo sielos.

Būdamas vaiku jis iš kitų reikalavo švelnumo. Vieną kartą jis paklausė austrų princesės: "Pa-nele ar jūs mane mylite?"

Norėdama vaiką paezinti ji atsakė: "Ne". Mozartas nuliūdęs ėmė verkti.

Jo širdis iki mirties pasiliko vaikiška. Mozarto muzikoje nuolat kartojasi prašymas: "Aš jus myliu, mylėkite mane".

A.N.

LIETUVIŠKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESRŲ IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: Name

No. Street City State

(Pabaiga kitam numeriję)

MANO DRAUGAS MIKALOJUS K. ČIURLIONIS

Ištrauka iš A. Žmuidzinavičiaus "Paletė ir gyvenimas"

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimtinė -- Dainavos kraštas, ta pilna nepaprasto gamtos grožio, dainų ir poezijos Džukijos dalis, kur gimė ir iš kur sėmė savo kūrybines jėgas daugelis mūsų meno kūrėjų.

Čiurlioniai buvo gan pasiturinti karališkos valstiečių šeima, nuo senų laikų gyvenanti Liškavos valsčiaus Guobinių kaime. Dailininko tėvas mokėsi Liškavos vienuolyno mokykloje, kur už nuolatinių lietuvių kalbos vartojimą jam dažnai tekdavo nešioti ant kaklo gėdos lentą, vadinamą metelingu. Jis be galo mėgo muziką ir, mokyklą baigęs, pas vietos vargonininką pramoko vargoninkauti. Tai buvo labai linksmas ir tikrai artistiškos sielos žmogus.

Mikalojaus Konstantino motina Adelė Radmanaitė kilusi iš Seirijų miestelio. Ji buvo iš prigimties aukštos dvasinės kultūros ir didžiai kilnaus būdo moteriškė.

Čiurlionio tėvas vedęs apsigyveno Varėnoje, kur gavo vargonininko vietą. Ten ir gimė būsimasis dailininkas. Čiurlioniai užaugino devynetą vaikų, būtent keturias dukteris ir penkis sūnus.

Mikalojus Konstantinas buvo vyriausias Čiurlionių sūnus. Gimė jis 1875 metais rugsėjo 23 d. Po dvejų metų tėvai persikėlė į Druskininkus, kur beveik visą savo amžių ir išgyveno. Čia, Druskininkuose, mūsų genialus dailininkas rinko savo pirmuosius įspūdžius, klausydamas Nemuno murmėjimo ir miškingo ošimo, žiūrėdamas į panemunio kalnus ir pakrantėse išsišakojusias drėves. Ten keldavo į pietmenų ragelį ir jausmingos dūkų dainos, migdė į lakštingalų čiulbėjimas ir ilgy varų pasakas. O to krašto didingi pilikalniai ir pilių griuvėsiai, senos tradicijos, susijusios su Lietuvos sostine Vilniumi, kurį džiūnai ypač gerbia ir į kurį vasarą seniau daug kas klupsti keliaudavo, išugdė dailininko jautrioje sieloje ypatingą tėvynės meilę.

Tas jaunas ypač sustiprėjo, pavažinėjęs po svetimus kraštus ir geriau pažinęs pačią Lietuvą. Tokiose sąlygose augant, kilo jaunojo Čiurlionio sieloje palinkimas į meną ir ypač į muziką. Jį plėtojo ir gilino kunigaikščio Mykolo Oginskio muzikos mokykla Plungėje, kur Čiurlionis išbuvo ketverius su viršum metų. Po to, kunigaikščio remiamas, 1893 m. išvažiavo Varšuvos konservatorijon mokytis toliau.

Varšuvoje jaunam menininkui atsidarė nauji horizontai. Be muzikos mokslo, jis ėmėsi atkakliai ir sistemingai bendro lavinimosi. Ryžtingai studijavo gamtos mokslus, istoriją, literatūrą; su didele meile gilinosi į astronomiją, matematiką, filosofiją. Taip atsidėjęs, jis dirbo šešerius metus ir, baigęs konservatoriją, dar tęsė savo muzikos studijas Leipcege, Leipcege studijuojant, mirė teikiantis jam pašalpą Oginskis, ir M. Čiurlionis tik su dideliu vargu baigė savo mokslus.

Grįžus į Varšuvą, vėl prasidėjo įtemptas darbas meno ir mokslo srityje. Jis rimtai susidomėjo plastikos menu ir įstojo į Kauziko vedamą piešimo kursą, o kuriam laikui prasilinkus -- į naujai atidarytą K. Stabrausko Dailės mokyklą. Čia jis greit nustebo mokytojų ir draugų savo nepaprastomis kompozicijomis.

Maždaug tuo pat laiku aš jau buvau baigęs J. Zolotariovo Dailės mokyklą, studijavau tapybą, buvau pašiųbos mokytoju vienoje vietos gimnazijoje. Vakaraus laiką pašiųbos kursas dailininkams, kuriuos buvo suorganizavusi žinoma draugija "Towarzystwo zachęty Sztuk Pieknych" (Meninei veiklai skatinti draugija). Tuos kursus buvo pradėjęs lankyti ir M. K. Čiurlionis. Ten mudu ir susipažinome, ten prasidėjo ir mūsų nuoširdi bičiulystė, kuri truko iki pat Čiurlionio mirties. Kartu su juo lankėme teatrą ir filharmoniją, kur tekdavo matyti geriausias operas ir išgirsti Paderevskio, Kubeliko ir kitų žymių muzikų

koncertų. Vasaromis, vykdamas atostogų tėviškėn, užvažiuodavau pas Čiurlionius į Druskininkus, kur teko arčiau susipažinti su visa jų linksma ir kūrybinga šeima.

Tuose kursuose buvo dar vienas lietuvis -- Aleksandras Paliukaitis, Čiurlionio draugas iš Dailės mokyklos. Gimęs jis buvo Varšuvoje, miesto pradžios mokytojo šeimoje. Jo motina buvo lenkė, Jaunas dailininkas vasaromis lankydavosi savo tėvo gimtinėje prie Zapyškio, piešė ten etidus, žavėjosi Lietuvos žmoniškėmis ir jos gamta. Aleksandras Paliukaitis turėjo didelę įtaką

M. K. ČIURLIONIS

Čiurlioniui. Jis nepraleisdavo progos neišskėlęs istorinių faktų, rodančių lietuvių tautos garbę, kreipė jo dėmesį į originalių lietuvių liaudies meną, nurodė jam įvairių išnaudotojų lietuvių liaudžiai daromas skriaudas. Jautrios sielos Čiurlionis šitai giliai dėso į širdį. Mes tad ir sudarėme netrukus lietuvių dailininkų trejukę ir įsitraukėme į kitų lietuvių kultūrinį gyvenimą. Vinco Palukaičio rūpesčiu buvo įsteigta lietuvių savišalpos draugija, į atskirą draugiją susiorganizavo lietuvių tarnaitės, kurių Varšuvoje buvo nemažai skaičius. Čiurlionis tuojuo pradėjo organizuoti lietuvių chorą. Tas choras pirmą kartą pasirodė 1905 metais.

1905 metais Čiurlionis aplankė Kaukazą, kur didžiuliai kalnai ir nepaprasta gamta padarė jam gilių įspūdį ir atsiliepė daugeliui vėlesnių jo paveikslų.

Čiurlionis be galo mėgo Lietuvos gamtą ir žmones. Jis kiekvieną vasarą grįždavo į Druskininkus, iš ten darydavo ekskursijas Nemunu, aplankydavo kai kuriuos kaimus, Vilnių.

Vasarą 1906 metais iškilus sumanymui surengti Vilniuje pirmąją lietuvių dailės parodą, Čiurlionis entuziastiškai į tai atsiliepė ir tuoj atvyko iš Varšuvos padėti tą parodą rengti. Pagaliau Vilniuje ir apsigyveno. Nuo to laiko ligi pat mirties nebuvo nė vienos lietuvių dailės parodos, kurioje Čiurlionis nebūtų dalyvavęs. Lietuvių dailės draugijos, kurios vardu tos parodos buvo rengiamos, jis buvo vienas iš steigėjų ir uolus darbininkas. Jo suorganizuotas 1907 metais Vilniuje "Ritos" choras ilgai paliks lietuvių atminime.

Vilniuje Čiurlionis pasireiškė ne tik lietuvių dailės parodose. Čia galingiausiai suskambėjo jo harmonizuotos lietuvių dainos ir jo paties muzikos kūriniai, čia jis ryškiausiai kėlė nacionalinio savitumo reikalą lietuvių dailėje ir muzikoje.

1908 m. vasarą M. K. Čiurlionis aplankė Palangą ir kitas Žemaitijos vietas, kur arčiau susipažino su žemaičių gamta ir kryžiais, kuriais susizavėjo ir uoliai juos piešė. Tais metais jis nupiešė keletą savo žymesnių paveikslų ir pradėjo rašyti operą "Jūratė", kuri, deja, ir liko nepabaigta.

1901 metais sausio 1 d. vedė Sofiją Kymantaitę, žinomą rašytoją ir pedagogę, ir išvyko į Peterburgą. Tais metais jis nupiešė didžiausią savo paveikslą "Rex" ir, rusų žymių dailininkų ir kritikų labai aukštai vertinamas, dalyvavo su savo kūriniais įvairiose parodose Peterburge, Maskvoje, o taip pat ir Paryžiuje.

Materialinė jo padėtis buvo ne-

apsakomai sunki, nes tais laikais, be brolių ir seserų, teko jam šelpti dar ir savo tėvus. Mat, jo tėvas, kuris iki tol vargo inininkavo Druskininkuose, lenkuojančio klebono kaip tik tuomet už savo ir sūnaus lietuviškumą buvo atleistas iš vietos. Taip reikalams susidėjus, dailininkas dirbo kliauras dienas ir naktis.

Rudenį 1909 metais jo sveikata pradėjo irti. Sekančių metų pradžioje M. K. Čiurlionis buvo išvežtas į Pustelninkų sanatoriją (netoli Varšuvos), kur ir mirė 1911 m. balandžio mėn. 10 d. Palaidotas Rasų kapuose Vilniuje.

Taip gyveno ir užgeso nuostabus Lietuvos žemės sūnus.

Čiurlioniui mirus, lietuvių dailės draugija susirūpino jo palikimu. Buvo atidaryta pomirtinė paroda ir įsteigta M. K. Čiurlionio nuopata, kurios uždavinys buvo sudaryti fondą jo kūriniams išpirkti ir įsteigti jo paveikslų galeriją.

1912 metais, surinkus daugiau Čiurlionio paveikslų, atidaryta Vilniuje tartum provizorinė jo galerija, kurioje buvo eksponuota apie 300 kūrinių. Šita ekspozicija užtruko iki Pirmojo pasaulinio karo: karui prasidėjus, visi Čiurlionio paveiksai, kad dėl karo veiksmų nežūtų buvo išgabenti į Maskvą. Ten jie buvo rodomi atskirose ekspozicijose, o karui pasibaigus, grąžinti Lietuvon.

Reikia sutikti su liūdnu faktu, kad iš pradžių ne visi lietuvių suprato ir įvertino Čiurlionio genijų. Dažnai abstrakčiais ir muzikos kūrinių vardais pavadinti, keistai sukomponuoti jo paveiksai daug kam, gerai neišsiliginus į jų prasmę, atrodė nesuprantami, fantastiški. Saujelė Čiurlionio garbintojų Lietuvoje negalėjo ar nemokėjo savo teigiamais, bet nedraisišiais jo kūrinių įvertinimais įtikinti negausią anais laikais lietuvių inteligentiją, o tuo labiau plačiąją visuomenę.

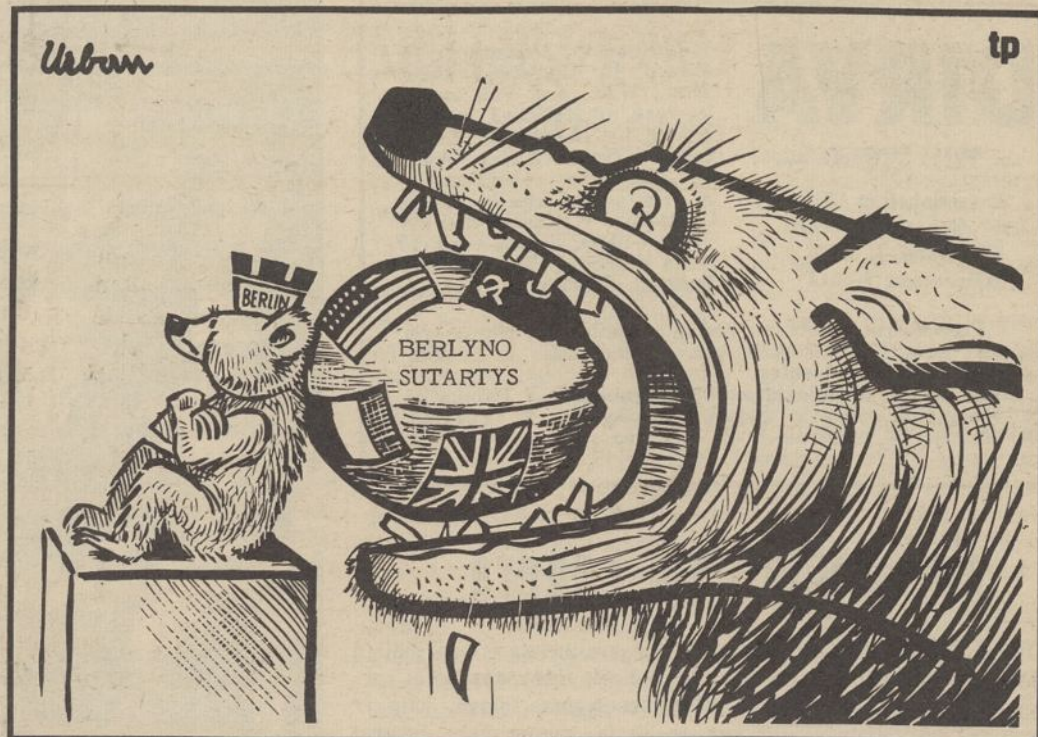
Pirmieji Čiurlionį aukštai įvertino rusai ir lenkai. Jie pradėjo rašyti apie jį entuziastiškus darbus. "Mir iskusstva" ir N. Burkovskos leidyklos išleido knygas -- studijas apie Čiurlionį, kuriose buvo išspausdinti žymių kritikų straipsniai, apibūdinantieji jį kaip genialų naujos meno krypties kūrėją: jo paveikluose skambanti gamtos muzikos harmonija, ir savo dvasia įešę labai lietuviški. Paskui "praregėjo" ir kai kurie savi užsišpyrėliai.

Lietuvių svajonė, kad būtų įsteigta M. K. Čiurlionio vardo dailės galerija, įsikūniję tik vėliau. Buvo surinkti jo paveiksai ir atidaryta Kaune jo nuolatinė paroda. Vėliau buvo pastatyti rūmai, kurių dalis gavo vardą -- Valstybinis M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejus.

--Ar žinai, -- kalbėjo kartą man Čiurlionis, -- tas mūsų bernuželis Karnavičius, kaip cinka cikram džiūki, nepraziopsojo dainos "Bėkit, baralai" ir pakeitė ją vyriausiu motyvu savo "Lietuviškajai rapsodijai". O vis tik jis tos dainos nesuprato. Tai rugiapiūtės, triumfo daina, piovėjų pabaigutųjų eisenos maršas. Nors nuvargę, eina jienamo laimingi, darbą pabaigę. Taip aš jau suprantu, ir kitaip negali būti. Tu paklausyk...

Ir Čiurlionis pradėjo iškilmingai skambinti "Bėkit, baralai". Be gaidų, be pasirušimo. Skambino gana ilgai: čia stipriai ir iškilmingai, jog, rodos, didžiulė armija, laimėjusi mūšį, nuo pat saulėtekio iki saulėlydžio triumfalais žingsniais žengdama, galingai traukia pergalės dainą: čia tylūs nuovargio ir ilgesnio gaidos, čia vėl naujos vilties ir pasiryžimo melodijos. Ir vis kaip svajonė pynėsi tas žavus motyvas -- "Bėkit, baralai, galan valako". Kai Čiurlionis skambindavo, baigdavosi šio pasaulio gyvenimas: pats menininkas persikeldavo ir pernešdavo savo klausytojus į kitus gražesnius svajonių ir mirazų pasaulius.

Sumanė kartą Čiurlionis su savo broliais Stasiu ir Jonu plaukti mažą valtelę iš Druskininkų Nemunu žemyn į Kauną.

Kietas riešutas...

'MINKŠTOS' IR 'KIETOS' POLITIKOS ŠALININKAI

Politinis komentatorius Joseph Alsop rašo, kad netrukus reikią laukti didesnių permąnų prezidento Kennedžio administracijoje: kai kurie anksčiau pasirinktieji politikai turėsį pasitraukti.

Esą, Chruščiovo gilinama Berlyno krizė, Laos ir Kubos pralaimėjimai, Kennedžio administracijoje iššaukė rūgimą, skaldymasi į "minkštos" ir "kietos" politikos šalininkus.

Kietos, ryžtingos politikos grupei vadovauja McGeorge Bundy, minkštos, nuolaidavimo politikos reikalauja Chester Bowles ir Adlai Stevenson. Juos remia ir senato daugumos -- demokratų lyderis Mansfield, prieš kurį laiką paskelbęs Berlyno "neutralizavimo" planą. Prieš tą planą, kaip atsimename, sukilo respublikonai, ir sen. Javits įnešė rezoliuciją, pasmerkiančią tą projektą.

Užkulisiuose kalbama, kad minkštosios grupės vadai spaudžiami pasitraukti, nes jų patarimai labai pakenkė Amerikos politikai, o ateityje net gali iššaukti katastrofą. Jau esą tik laiko klausimas, kada prezidentas paprašys juos pasitraukti, nors tuo tarpu prezidentas vengia pataikauti "viešajai kritikai".

Kai kurie administracijos veiksmams jau parodė aiškesnę politinę liniją prieš sovietus. Iš

Apie šitą savo kelią jis maždaug taip pasakojo:

--Plaukiam, -- sako, -- trys karalaičiai plačiuoju Nemunu. Iš aukštų krantų kyla galingų karalių pilys. Iš bokštų mums moja, sveikina žavios karalaitės. Mes plaukiam, nestojam. Plaukiam į nežinomus, pasakiškus kraštus. Taip palikom išdidžią Liškavos pilį, toliau Merkinės, Krikštonių, Radžiūnų, Alytaus, Rumbonių, Punių pilis. Iš laukų dažnai plaukė bernų ir mergų darbymečio dainos. Padėdavom tada irklus ir klausydavom. Iš visur dvelkė pasakiška senovės poezija. Ypač mus sužavėjo plaukiant pro Nemunaičio ir Radžiūnų laukus išgirsta pradžios rugiapiūtės daina "Vai tu, aglala".

Turiu čia pastebėti, kad ši dainelė iš daugelio gražių dūkų dainų iš tikrųjų bus bene gražiausia. Jos melodija kiek primena dainos "Bėkit, baralai" melodiją, tik yra daugiau kombinuota, o žodžiai, be abejo, rodo ypatingą senovės dūkų kultūrą, kur moteris iškelia ypatingon aukštumon:

Vai tu, aglala,
Vai tu, aglala siūbuonėla,
Tai tu siūbavai rytų vakarėlį,
Pakol neišsiūbavai
Devynias šakelas,
O tų dešimtų viršūnį.
Vai tu, motula,
Vai tu, motula rūpeslyvoji,
Tai tu rūpinais dienas naktelas,
Pakol neišauginai
Devynis sūnelius,
O tų dešimtų dukrelę.

Kaip eglė viršum visų šakų išauga viršūnė, taip pas močiutę ir visą šeimą vainikuoja jos vieningė dukrelė. Ji aukščiausiai iškelia.

(Pabaiga kitam numeryje)

to galima daryti prielaidą, kad laimės kietosios politikos šalininkai. Bet spaudos dalis su "N. Y. Times" priešakyje "minkštąją" grupę atkakliai gina, nors kiti laikraščiai primindinėja prezidentui imtis griežtesnės akcijos.

Komentatorius Roscoe Drummond, kurio straipsniai eina per eilę laikraščių, neseniai paskelbė komentarą, pavadintą "Calls for Action, not Warnings". Jame jis pabrėžia netiklį, jog "John F. Kennedy buvo išrinktas JAV prezidentu tam, kad atstovautų laisvojo pasaulio sunaikinimą".

Reikalaujamas veiksmų, karių jėgų mobilizacijos, jis čia pat

primena prezidentui jopriesaikos kalboje pasakytus žodžius:

"Let every nation know, wheter it wishes us well or ill, that we shall pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and success of liberty..."

Jis pasigenda tų žodžių vykdymo iš veiksmų mato, kad tai nedaroma. Bet visuomenės opinijos pajudėjimas jau pradėtas. Jis turės savo reikšmę ir galime sulaukti, kad "minkštieji" susipras ir pasitrauks patys arba bus paprašyti.

K. ŠILELIS

MOZARTAS IR JO SONATA A-MOLL

Ant seno romėnų miesto "Juvavum" griuvėsių, Alpių papėdyje, išdygo Zalzburgas, kuriamė gimė ir augo Mozartas. Toje vietoje, kurioje šiandieną pastatytas Mozartui paminklas, romėnų miesto griuvėsiuose buvo rasta mozaikinė lenta su užrašu: "Hic habitat felicitas nihil in tret mali" (Čia gyvena laimė, blogis negali įžengti) Ar tai nepranašingas užrašas įjojantis apie Mozarto gimimą šiame mieste?

Mozartas įdomi asmenybė. Nors jo gyvenimas buvo sunkus, bet jis jautėsi laimingas. Visą savo trumpą gyvenimą kovojo su skurdu ir liga. Tik mirtis pertraukė šią kovą pačiame jo 35 metų kūrybiniame žydėjime. Iš kur jis sėmė savo laimę? Pirmoje eilėje iš stipraus ir kieto tikėjimo, laisvo nuo prietarų, iš tikėjimo kurio nepalietė abejonės. Didžiausias jo džiaugsmas ir laimė -- kūryba. Jo genijus ir buvo sutvertas tik kūrybai.

Nereikia sutapdinti jo galingų kūrybinių polėkių su tingiu Rossini įkvėpimu. Bachas kūrė sunkiai ir atkakliai. Beethovenas kovojo su savo genijum. Kūrybos įkraustys draugai Beethovenas raskdavo sunkioje depresijoje: jo veidas būdavo pasikeitęs, prakaito lašai tekėdavo per kaktą. Galima buvo pagalvoti, kad ne tik jis kovojo su ištisa armija kontrapunktistų.

Beethovenas kurdavo sunkiai. Kompozicijas braukydavo, tai-

sydavo ir vėl pradėdavo iš naujo. Mozartui šios kančios nežinomos. Viskas Mozartui sekdavosi labai lengvai. Be ypatingų pastangų jis sukūrė ir A-moll sonatą.

Mozarto muzika tai aromatas jo gyvenimo. Jo muzika kai žavinga gėlė, kuri nieku kitu nesirūpina, kad tik gyventų. Jis kuria lakiai ir lengvai. Vieno savo koncerto išvakarėse, kuriame jis turėjo, su smuiku, pagroti naują sonatą, jis sonatą sukurią tarp 11 ir 12 valandos nakties. Paskubomis sukomponuoja smuiko partiją, neturėdamas laiko parašyti fortepiono partijos, o kitą dieną laisvai ją groja koncerte taip kaip mintyse ją buvo sukūręs.

Mozarto siela pilnai išsiliedavo muzikoje. A-moll sonata ypatingas kūrinys. Klausant šios sonatos, jau iš pirmų taktų patiriamas protas ir Mozarto švelnumas. Visa Mozarto asmenybė tai vis atsinaujinantis švelnumas, neperstojamas meilės prasiveržimas, trykštantis iš jo sielos. Būdamas vaiku jis iš kitų reikalavo švelnumo. Vieną kartą jis paklausė austrų princesės: "Panele ar jūs mane mylite?"

Norėdama vaiką pazerinti ji atsakė: "Ne". Mozartas nuliūdęs ėmė verkti.

Jo širdis iki mirties pasiliko vaikiška. Mozarto muzikoje nuolat kartojasi prašymas: "Aš jus myliu, mylėkite mane".

A.N.

LIETUVIŠKI SCRIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪSIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVEJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No.

Street

City

State

ŠIRDIES ARTERIJŲ SKLEROZĖ

Dr. STEPONAS BIEŽIS

Ateromos dažniausia pasireiškia didžiulėse arterijose, ypač pačioje didžiojoje -- aortoje, išeinančioje iš širdies. Kada šitokia padėtis įvyksta jos pirmoje dalyje, prie pat širdies, tai šis procesas įsigauna į koronarines arterijas, kurios išeina iš tos aortos dalies. Šios dvi nedidelės koronarinės arterijos išimtinai aptarnauja kraujo širdies raumėnis, atseit, visą jos mitybą.

Vienoks ar kitoks koronarinių arterijų sukietėjimas visuomet yra rimtas ir dažnai susijęs su besitartinančiu širdies veiksmų pakrikimu, o neretai jos visiškai sužlugdimu. Kada šių arterijų skersmuo susiaurėja, tai reiškia mažiau kraujo širdžiai arba tiesioginė sumažinimą jos normalaus pajėgumo. Šitokiais atsitikimais, prie didesnių fizinių įsitempimų, ty, sunkesnio darbo, žmogus pajunta veriantį skausmą krūtinėje, kur širdis randasi. Šitokį skausmą dažnai vadina agina pectoris. O tai reiškia širdies skausmą, nes tikrumoje taip esti. Dirbant bet kurį sunkesnį darbą, širdis reikalinga daugiau energijos, kurios negali pristatyti sužalotos koronarinės arterijos. Ši trukmą širdis pareiškia diegiančiu skausmu, kurį reikia suprasti, kaip aiškų pagalbos šauksmą. Ši pabaiga yra ne kas kitas, kaip tik darbo metimas ir greitas atitinkamas poilsis. Pastarąjį įvykdžius, už valandėlės skausmas savaime pranyksta, nes iš širdies nebereikalaujama virš norminės energijos, kurios sužalotos arterijos negali reikiamai pristatyti.

Atsidurus tokioje būklėje žmogus privalo aiškiai suprasti ir pozityviai ją vertinti, nes kitaip jo laukia tikra ir neišvengiama katastrofa -- širdies smūgis arba jos visiškai sugniužimas. Toks žmogus turi atsisakyti sunkesnių darbų, kad ir ilgesnio vaikščiojimo, nes skausmo atakos tikrai pasireišk dar daugiau širdį išvargins, kuri ir taip varginama išreikalaujant paskutinę jos energiją.

Iki kokio laipsnio dar saugu įsitempti tai priklauso nuo koronarinių arterijų sužalojimo laipsnio. Praktiškas asmens patyrimas tai gana tiksliai nurodo ir nustato. Jei ir menki įsitempimai sukelia krūtinės skausmą, tai reiškia, kad ir toks įsitempimas nepakeliamas ir pavojingas. O to skausminio signalo reikia visuomet drausmingai klausyti ir juom vadovautis.

Sukietėjusios arterijos sukelia visiškai panašią būklę ir kitose kūno dalyse. Kai paliečia svarbiuosius organus, tai padėtis pasidaro tikrai rimta. Ypatinai reikšmę sukelia smegenų arterijų sklerozė. Tokiame atsitikime žmogaus protavimas palengva mažėja, atmintis silpnėja, buvęs pareigingumas ir drausmingumas nyksta ir pagaliau net praranda paprastąjį orientavimąsi, atseit, nustoja nuovokos. Žodžiu, sklerozėi žymiai pažengus, asmuo suvaikėja. Ir čia visas blogumas, kad gydymui nesiduoda.

Kada pasireiškia inkstų arterijų žymesnis sukietėjimas, tai jų svarbūs veiksmams pakrinka. Šis įvykis paliečia visą organizmą, t.y. visą žmogaus sveikatą, nes nereikalingos ir kenksmingos atmatos kaip reikant nebepašalinamos. Dėl šios priežasties atsparumas ir energija pamažu silpnėja. Nors šitokiame atsitikime jokios atskiros ligos nepastebima, bet žmogus nuolat jaučiasi suvargęs, be energijos ir neturi jokio noro dirbti. Jei ir bando atlikti savo įprastą darbą, tai greitai pavargsta ir būna priverstas jį mesti. O be to dar kraujo spaudimas kyla, ir tai tiesiogiai veikia širdį. Tik atitinkamas ištyrimas nustato tikrąją šitokio negalavimo priežastį.

Kitų organų arterijų sukietėjimas sukelia maždaug tokias pat pasekmes. Šitokiuose atsitikimuose ryškiausiai simptomai kreipia dėmesį į paliestąjį organą. Ir visa tai kyla iš kraujo sumažėjimo paliesiems organams, kaip jau pirmiau matėme, dėl susiaurėjimo sukietėjusių arterijų skersmens, atseit, jų vidaus suplonėjimo.

Be čia paminėtų reiškinų, sukietėjusios arterijos duoda ir kitą ypatingai reikšmingą, ir daž-

dažnai mirtinas. Jei arterijos kamienas paliestas, tai pusė širdies paraližuojasi, atseit, gangrenuojasi ir mirtis neišvengiama.

Ne kitaip pasireiškia ir nė kitokį vaidmenį suvaidina trombozė kitose arterijose, kurios aptarnauja joms skirtus organus. Jei tai būtų smagenų arterija, tai šiam atsitikime ji paveikia protą ir vienoks arba kitoks paralyžius pasireiškia. Žinoma, visa tai priklauso kuri smagenų dalis paliesta ir kiek jų normalaus veikimo pakrikdoma.

Tą patį galima pasakyti ir apie kitų organų arterijų kraujo sukietėjimą. O dažnumu jie susirikiuoja į tokią eilę: širdis, smegenys, žarnos, kojos ir t.t.

Puiki dovana bet kuria proga!
Naujai pagaminta
PIRMOJI LIETUVIO
KOMPOZITORIAUS
ILGO GROJIMO
PRAMOGINĖS MUZIKOS
PLOKŠTELĖ

Lietuviškai įdainuota
10 šokių muzikos
HI-FI ir STEREO plokštelė
gaunama visuose lietuviškos
spaudos ir dovanų parduotuvėse.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

VISAD TURĖK PO RANKA GERĄ DOVANĄ

Skundžiamasi, kad lietuviškos knygos skaitytojų skaičius labai sumažėjęs. O mes galvojame, kad lietuviška knyga dar gali skaitytojų surašti. Ypač gera knyga, kočia yra R. Spalio Alma Mater.

Įsigyk ją savo bibliotekai. Įsigyk ir vieną dovanoms. Kai ateis kokia proga sveikinti artimuosius, tada nereikės rūpintis, o dovana bus jūsų namuose, įrišta gražiais, kietais viršeliais.

Įsigydamas Alma Mater paremsi lietuvių rašytoją, lietuviškos knygos leidyklą ir svarbiausia, įrodysi, kad gera lietuviška knyga skaitytojų dar turi.

Užsisakant naudokis pridėdama atkarpą.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Lietuvių Salės ir Klubo vadovybė** praėjusį trečią dieną buvo sukvietusi laikraščių atstovus painformuoti, kaip jie planuoja tvarkytis nupirkus naujus namus, esančius East 185 St., apie kuriuos Dirvoje jau buvo rašyta.

Tam reikalui išleidžiama už \$50,000 akcijų, kurios \$25.00. Lietuvių Klubas tokių akcijų nupirko už \$25,000. Atseit, dar tarp Clevelando lietuvių reikia išplatinti už kitą tiek akcijų. Akcijų jau yra pirke ir pavieniai asmenys, kaip Juozas Miglinas už \$1000, A. Banys už \$300 ir po \$100 Mozuraitienė, Šukys, Buknys, Narutis ir kiti. Salės ir Klubo vadovybė tikisi kad Clevelando lietuviai, kaip ir pirmieji pirkėjai, parodys tiems sumanymams pritarimą ir palengva bus galima sukurti ką nors didesnio ir patrauklesnio, o ypatinai tai, kas Clevelando lietuviams labiausiai reikalinga.

Kaip jau buvo pranešta, naujasis namas nupirtas už \$105,000. Ten yra didelė salė, kur dabar įsikūręs La Salle kinas, turįs 1200 sėdimų vietas. Toji salė yra pagal sutartį išnuomota dar septyneriems metams. Taip pat tame name yra keturios krautuvės, penki butai ir sargui patalpos. Taigi naujai nupirtas namas kol kas tegali tarnauti tik kapitalo didinimui.

Platesnį pranešimą tuo reikalu padarė Lietuvių Salės ir Klubo vadovybės pirmininkas Z. Dužmanas. Tą pranešimą artimiausiu laiku Dirvoje atspausdinsime ir skaitytojai galės susidaryti gilesnį vaizdą, kodėl pasirinktas toks kelias tolimesniam plėtimuisi.

Dviejų butų namas

Plytinis. Maža kaina. Didelės pajamos. Baltųjų kaimynystė. North East.

A. G. Kazen Realty
IV. 1-5879

J. P. MULL-MULIOLIS

Willodick

3 mieg. mūrinis, pilnas rūsys, 10x520 medžiais apaugęs sklypas. Netoli Shore Gate Shopping Center. \$18,900.

Colonial Hts.

5 kamb. ant vieno aukšto. Labai gerai prižiūrėtas ir modernus namas. Puiki vieta gyventi. \$16,300.

E. 74 St.

2 šeimų 5-5, sklypas 40x175, 3 garažai. \$13,500.

Lietuvis bendradarbis ir E. Clevelando skyriaus vedėjas

A. Dailidė

Telef.: UL 1-6666

Parengimų kalendorius

LIEPOS 30 D. SLA 14 kuopos vasaros pobūvis.

RUGPIŪČIO 6 D. AL Piličių Klubo narių tradicinė metinė gegužinė Naurų sodyboje.

RUGPIŪČIO 13 D. Sporto Klubo Žaibo gegužinė Neurų sodyboje.

RUGPIŪČIO 20 D. BALFo gegužinė Neuros ūkyje.

RUGPIŪČIO 27 D. ALT Sąjungos skyriaus rengiama išvyka.

Mirė Jonas Kušleika

Muzikas Vytautas Kušleika su savo tėveliais Jonu ir Ona kai jie lankėsi Clevelande.

Vyt. Brazilio nuotrauka

Mus pasiekė žinia, kad liepos 13 d. Bridgewater, Mass., mirė senosios kartos mūsų tautietis Jonas Kušleika, smuikininko Vytauto Kušleikos, grojančio Clevelando Simfonijos Orkestre, tėvas. Velionis, buvo kilęs iš žemaitijos, žardelių kaimo, Papilės valsčiaus, į Ameriką atvykęs prieš 50 metų. Mirė sulaukęs senovo amžiaus — 82 metus.

Velionis Jonas Kušleika, nors ir nebuvo lankęs jokios mokyklos, bet savomis pastangomis buvo pusėtinai prasilavinęs visą savo amžių skaitė ir palaikė šio krašto lietuvišką spaudą. Abu su žmona Ona, priklausė SLA Bridgewaterio kuopai ir vietos Sandaros skyriui. Kuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę, uoliai rėmė ją aukomis, buvo nusipirkęs Lietuvos valstybinės paskolos bonų.

Velionis buvo stambaus sudėjimo ir stiprios sveikatos vyras, visą laiką dar dirbo įmonėje, nors jau senokai buvo perkopęs pensininko amžiaus ribą.

Susirgo staiga prieš keturius mėnesius paralyžiumi. Palaidotas Bridgewaterio kapinėse. Liūdėsy paliko žmoną Oną, sūnų smuikininką Vytautą ir marčią Janiną bei anūkę Deborą-Rūtą.

P. J. KERSIS

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniui ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KAS IR KUR?

• **Teodoras Blinstrubas**, Dainų šventės Komiteto Vicepirmininkas ir Iždininkas, prašo visų, kurie yra gavę Komiteto aukų lapus ir jų dar negražino, kaip galima greičiau tuos lapus gražinti jo adresu — 7243 So. Albany Ave., Chicago 29, Ill.

• **Algis Aras**, 7 m. amžiaus, gyvenęs su tėvais Los Angeles, laimėjo jaunųjų pianistų varžybas užimdamas pirmąją vietą. Dalyvavo 25 pianistai. Varžybos vyko Centinela parke, Inglewood, Calif. Varžybose dalyvavo per 35,000 žiūrovų.

VACLOVAS SVIDERSKAS, vadovaujas Los Angeles lietuvių jauniesiems skautams - vilkiukams. Jo dėka gražus būrelis auga ir ne vienas lietuviukas turi galimybės praleisti maloniai laiką lietuviškoje nuotakoje.

L. Kančausko nuotrauka

• Iš Lietuvos gauta žinia, kad liepos 6 d. mirė ūkininkas Antanas Povylius, Nepriklausomos Lietuvos laikais daugelio ūkinių organizacijų kūrėjas ir jų valdybų nuolatinis narys. Ypač buvo aktyvus žemės ūkio Rūmų organizavime. Mirė eidamas 90-tuosius metus gimtajame žiūronių kaime, prie Radviliškio.

• **Muz. J. Gaidelio** šeštoji simfonija amerikiečių orkestro, diriguojant Vyt. Marijošui, buvo atlikta liepos 19 d. Bloomfielde, Con.

• **Rašytojas Henrikas Nagys**, su šeima, iš Montrelio atvyko atostogauti į Cape Cod J. Kapočiaus vasarvietę.

• Lietuvos Atsiminimų Radijo ir Rūtos ansamblio gegužinė įvyks rugpjūčio 6 d., Jamaica Polish National Park, 108-11 Sutphen Blvd., Jamaica, L. I. Programoje bus tautiniai šokiai, Rūtos choras, diriguojamas A. Kačanausko, šokių varžybos, tautiniai šokiai ir k. Gegužinės pradžią 1 val. Šokių pradžią 5 val. vak.

New Jersey lietuviams gegužinė įvyks rugsėjo 10 d., Royal Gardens parke ir salėje, 990 E. Hazelwood Ave., Rahway, N. J.

Gegužinės vyks bet kokiam orui esant.

• **Domas ir Teodora Penikiai**, iš New Yorko, atostogų buvo išvykę į J. Kapočio vasarvietę, Cape Cod, Mass.

• **Teresė ir Algimantas Gečiauskai** persikraustė į savo namus ir dabar pasiekiami: 9382 Hoff St., Philadelphia 15, Pa.

• **Jonas Adomonis** žymus Bostono prekybininkas ir visuomenininkas, liepos 15 d. susituokė su Aldona Vizgaityte.

• **Tarptautinė paroda**, kuri įvyks Chicagoje, atidaroma liepos 25 d. Parodoje bus 27 paviljonai. Lietuvių paviljone bus nemaža tautinių audinių.

• **Penktoji mergaičių vasaros stovykla**, kuri vyksta Dainavoje, ir šiais metais leidžia savo laikraštėlį "Liepsnelės". Redaguoja ją Dalia Katiliūtė, talkinama būrelio talkininkių ir globojant Ingridai Stasaitei.

• **Vincas Apanius**, iš Cleveland, mokėdamas už Dirvą atsiuntė ir \$5.00 auką.

Arch. Lidia M. Petravičienė, išpildant Bradūno poemą Maras, Buenos Aires lietuvių surengtame Baisiojo Birželio minėjime.

Vaidas iš Baisiojo Birželio minėjimo Buenos Aires lietuvių kolonijoje, į kurį atsilankė daug argentiniečių. Nuotraukoje šeštadieninės mokyklos mokinės, vadovaujamos mokytojos Onos Kairėlienės, išpildo vaidelį: "Tavęs mes ilgimės tu gintar šalie".

Amerikiečiai supažindinami su M. K. Čiurlioniu

Aleksis Rannit, meno kritikas, suorganizavo mūsų dailininko M. K. Čiurlionio kūrinių parodą centrinės New Yorko bibliotekos galerijoje, kuri jau atidaryta ir tęsis iki spalio 1 dienos. Parodoje išstatyta: Sonata of

the Spring, Sonata of the Stars, Rex, The Serpent Sonata ir k. Taip pat jo muzikos darbai, laiškų kolekcijos atsiminimai ir anglų kalba Rannito paruošta trumpa Čiurlionio biografija ir jo kūrybos būdingesni bruožai,

pacituoja keletą svetimųjų kūrinių atsiliepimų. Amerikiečių dienraštis The New York Times, liepos 11 d. įdėjo tokio turinio žinutę:

"A Lithuanian painter, who is scarcely known here but who occupies an important position in the advance guard of the abstract art movement, is being honored in a commemorative exhibition in the Slavonic Division of the New York Public Library, Fifth Ave. and Forty Second Street.

The painter M. K. Čiurlionis, who was also a composer, the author of Lithuania's first symphonic poems and hundreds of piano pieces, died at the age of 35 in 1911. The library show -- a small one -- is of reproductions of major works. Most of the 300 -- odd paintings left by the artist are in the Čiurlionis Muzeum in Kaunas, Lithuania."

Tą žinutę skaitytojai ne tik pastebėjo, bet jau įvairiai reaguavo. Keleta mokyklų iš provincijos pranešė atvyksiančios su ekskursija ir paprašė platesnių informacijų. O viena amerikietė iš Minneapolisio, Minn., susirūpino, ar New York Times paskelbė teisingą Čiurlionio pavardę ir atsiuntė bibliotekai tokio turinio laišką:

"Patikrinkit, ar jūs teisingai užrašėte to dailininko pavardę, nes mano sūnus yra vedęs Emma Churlionis, kuri yra jo grandinė, čia gimusi, bet jos tėvai atvykę iš Europos..."

Ji prašė daugiau žinių suteikti apie Čiurlionį ir jai pasiūstas tas trumpas anglų kalboje leidinėlis.

Čiurlionio kūrybą jau plačiau ir gražiai įvertino rusų meno kritikas ir rašytojas V. Zavalishin, laikraštyje Novoje Ruskoje Slovo, liepos 13 d.

E.Č.

Chicagos lietuvių žinios

SPORTINĖ VEIKLA APMIRUSI

Lietuviai sportininkai vasaros mėnesiais kiek aptilo. Futbolininkai kai kada dar vis suruošia draugiškas rungtynes, belaukdami rudens sezono pirmenybių II-o rato. Litanica I-ji ratą užbaigė pirmoje vietoje, o Bridgeportas, lietuvių tarpe žinomas Tauro vardą, turėjo pasitenkinti paskutine — VIII-ja vieta. Prieš akis dar yra 7 rungtynės, tai visko galima tikėtis II-me rate.

Liepos mėn. 9 d. Marquette parke Litanica susitiko draugiškose rungtynėse su vokiečių Rams komanda, kurią sudorėjo 5:2. Rezervinių komandų rungtynės baigėsi 2:0 vokiečių naudai.

Išvykus iš Chicagos sporto darbuotojui Petriui Petručiui į Tabor Farmą ir taip jau nelabai gausi Chicagos sporto veikėjų šeima nustojo dar vieno žmogaus. Darbščių žmonių, kurie "sirgtų" sporto liga, šiuo metu Chicagoje beveik kaip ir nesimato. Atsimenama tie laikai, kada buvo rengiama lietuvių prepsininkų išvyka į Pietų Ameriką arba kuomet vasaros mėnesiais arba rudenio Chiagoje vykdavo pabaltiečių varžybų kokia nors dalis arba kad ir praėjusių metų Š. Amerikos liet. sporto žaidynės. Taigi Chicagoje dabar ramu, tylu, bet nelabai malonu.

Kas svarbiausia, nelabai yra net ir tokių čia žmonių, kurie platesnės lietuvių sporto veiklos čia pasigestų. Atrodo, gerai, kuomet kas nors čia veikia, bet jeigu neveikia — taip pat nedaug kas galvas dėl to laužo. Prisimenama praėjusių metų Š. Amerikos liet. sporto žaidynių II dalies lengv. atletikos varžybas, kurios sutraukė tik apie 20 žiūrovų. Kągi, Chicagai tai atrodo lyg lašas jūroje!

Bet už tai europietiškojo futbolo mėgėjai netrukus čia galės pasidžiaugti vienu svarbiu įvykiu — tai profesionalinio futbolo rungtynėmis tarp Ispanijos ir Austrijos komandų, kurios įvyks liepos mėn. 28 d. didžiame Soldiers Field stadione. Tų rungtynių priežaismyje susitiks Chicagos ir St. Louis rinktinės. O žy-

mesnių lietuviškųjų sporto rungtynių, atrodo, reiks palaukti bent iki rudens.

Ed. š.

Lietuvos Paviljono Tarptautinėje Prekybos Parodoje rengėjai — Lietuvos Konsulatas Chicagoje, talkininkaujamas ALIAS Chicagos skyriaus, dėkoja lietuviškai visuomenei ir organizacijoms už finansinę pagalbą parodos įrengimui. Paskutiniu metu buvo gauti aukų lapai iš sekančių organizacijų ir asmenų: LVS "Ramovė" — \$25.00, Lietuvių Dantų Gydymojo Sajungos Chicagoje — \$25, Kunig. Birutės D-ja — \$20, Lietuvos Miškininkų Sąjunga Išeivijoje — \$12, 9-to ward'o Lietuvių Demokratių Klubas — \$10.00, kun. Panavas — \$25.00, gen. M. Rėklaitis — \$10.00, Saunoris Flower and Gift Shop — \$5.00. Rengėjai prašo gražinti likusius aukų lapus.

Leidinyje apie Lietuvą, kuris bus dalinamas parodos lankytojams, jau yra surinktas. Techninis redaktorius arch. V. Vepštas baigia jo estetinį apipavidalinimą. Brošiūros spausdinimo lėšas padengia Amerikos Lietuvių Taryba.

Aukštesniosios Litanistinės Mokyklos ansamblis vadovaujamas p. L. Brazdienes dalyvaus Tarptautinės Prekybos Parodos Chicagoje meninėje programoje. Ansamblio mergaitės taip pat budės Lietuvos Paviljone.

Meno galerijoje, Chicagos Tarptautinėje Prekybos Parodoje bus išstatyti trys lietuvių kūrinių. Čiurlionies Meno Galerijos vadovybė išrinko dail. Pautieniaus, dail. Vizgirdos ir skulp. Marčiulionio darbus.

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

BALTIMORE

Dailininko Juozo Bagdono kūrinių paroda bus š. m. liepos mėn. 2830 dienomis Lietuvių svetainėje (851 Hollins St.), 3-me aukšte. Atidarymas įvyks liepos mėn. 28 d. (penktadienį) 7 val. vak.

Rengėjais yra L. B. Baltimorės apylinkė.

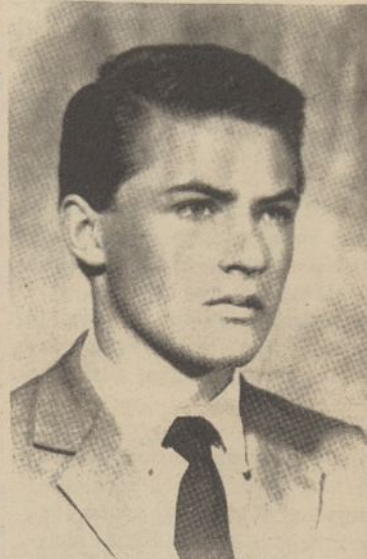
Dail. J. Bagdono kūrinių parodos numatomos Philadelphiaje ir Bostone.

M. š.

SVEČIAI IŠ ARGENTINOS

Jonas Galickas

Alfonsas Simutis

Iš Buenos Aires porai savaičių atskrido į JAV du Argentiniečiai gimę lietuvių jaunuoliai: Juan Rolando Galickas ir Vicente Alfonso Simutis. Pirmasis yra vyresnysis sūnus Monikos Vilutytės Galickienės, fabriko ILGA savininkės. Antrasis — sūnus Onos Grigailaitės Simutienės, fabriko SIMIR pusininkės.

Jaunuoliai palydėjo giminės ir artimieji. Jų tikslas, mokslo atostogų proga susipažinti su JAV metalo industrijos tempu ir lietuvių jaunimu. Apisisto pas Simučio dėdę, konsulą A. Simutį New Yorke.

Gražiausios vaiko nuotraukos KONKURSAS

Dirva skelbia gražiausios vaiko nuotraukos konkursą.

Konkurse gali dalyvauti visi lietuviai, prisijungdami nuotrauką lietuvių kilmės berniuko ar mergaitės, ne vyresnės kaip 10 metų amžiaus. Nuotrauka turi būti nemažesnė kaip atvirutės formato dydžio, nespalsvota, portretinė ar veiksminė, bet joje neturi būti daugiau asmenų, kaip vienas vaikas. Prie nuotraukos turi būti pridėti duomenys: vaiko vardas ir pavardė, amžius, gyvenamoji vieta ir fotografavusiojo pavardė ir adresas. Konkursan nepriimamos svetimtaučių fotografų darytos nuotraukos.

Nuotraukos siunčiamos iki 1961 m. lapkričio 1 d. Dirvos redakcijai, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, pažymint, kad jos skirtos konkursui. Jos bus numeruojamos pagal gavimo eilę ir spausdinamos Dirvoje. Pasibaigus konkursui, gražiausias tris nuotraukas išrenka Dirvos redakcija, pasikvietusi du specialistus fotografus. Ir už gražiausias nuotraukas, jų autoriams, paskiria tris pinigines premijas: \$25.00, \$15.00 ir \$10.00.

Prašome nuotraukas siųsti tuoj pat, kad jų perdaug nesusirinktų konkurso pabaigoje.

DIRVA

Mielam tėveliui Lietuvoje mirus,

EMILIJAI GEPNERIENEI

ir jos šeimai reiškiame gilią užuojautą

O. ir V. Kažemėkaičiai,
S. ir P. Petrušaičiai,
K. Žilėnas